

PROCEDURA REAGOWANIA W PRZYPADKU UZYSKANIA INFORMACJI O CYBERPRZEMOCY

**Szkoła Podstawowa nr 340
im. Profesora Bogusława Molskiego
w Warszawie**

1. USTALENIE OKOLICZNOŚCI ZDARZENIA: RODZAJ MATERIAŁU, SPOSÓB JEGO ROZPOWSZECHNIANIA, USTALENIE SPRAWCY ORAZ ŚWIADKÓW ZDARZENIA:

- jeśli wiedzę o zajściu, posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, należy przekazać informacje pedagogowi szkolnemu oraz dyrektorowi,
- pedagog, wychowawca oraz dyrektor wspólnie dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie,
- do zadań szkoły należy ustalenie okoliczności zdarzenia, sprawców, ofiar oraz odnalezienie ewentualnych świadków,
- należy włączyć w działanie nauczyciela informatyki, szczególnie na etapie zabezpieczania dowodów i ustalania tożsamości sprawcy.

2. ZABEZPIECZANIE DOWODÓW:

- wszelkie dowody cyberprzemocy należy odpowiednio zabezpieczyć i zarejestrować: zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz jeśli to możliwe, dane nadawcy - adres użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, adres strony WWW, na której ukazały się szkodliwe treści itp.
- zabezpieczone dowody są materiałem, z którym powinny zapoznać się wszystkie zaangażowane osoby.

3. IDENTYFIKACJA SPRAWCY:

- należy mieć świadomość, że znalezienie miejsca pochodzenia materiału nie zawsze jest równoznaczne z odnalezieniem osoby odpowiedzialnej za działania cyberprzemocy. Sprawcy zazwyczaj ukrywają swoją tożsamość: korzystają z internetowych bramek sms-owych, podszywają się pod innych użytkowników sieci, wykorzystują telefony innych uczniów,
- w identyfikacji sprawcy pomagają rozmowy z innymi uczniami oraz świadkami zdarzenia bądź osobami trzecimi.
- JEŚLI USTALENIE SPRAWCY NIE JEST MOŻLIWE należy skontaktować się z dostawcą usługi. Jest on ustawowo zobowiązany do usunięcia z sieci kompromitujących, obraźliwych bądź krzywdzących materiałów oraz do zablokowania konta. Jednak dane sprawcy nie mogą być udostępnione osobom prywatnym, ani szkole. Aby je pozyskać konieczny jest kontakt z policją,
- w przypadku gdy numer telefonu sprawcy jest zastrzeżony, operator sieci komórkowej musi podjąć kroki umożliwiające ustalenie danych oraz udostępnienie ich policji. W tym celu należy przekazać informacje o dacie i godzinie rozmowy, bądź nagrania na poczcie głosowej,
- w przypadku, gdy zostało złamane prawo, a nie udało się ustalić tożsamości sprawcy, należy bezwzględnie skontaktować się z policją. Zgodnie z kodeksem polskiego prawa, które mówi o obowiązku zawiadomienia o przestępstwie. (art. 304 §1 i 2 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego Dz.U. 1997 nr 89 poz. 555) – w przypadku cyberprzemocy przestępstwami ściganymi z urzędu są: włamania i groźby)

Jeśli posiada się wiedzę o tych przestępstwach należy zawiadomić policję lub prokuraturę.

4. DZIAŁANIA WOBEC SPRAWCY CYBERPRZEMOCY:

- jeśli sprawca cyberprzemocy jest nieznanym lub nie jest uczniem szkoły należy podjąć wszelkie czynności w celu przerwania aktu cyberprzemocy. Zaczynając od zawiadomienia administratora serwisu (w celu usunięcia krzywdzących materiałów), kończąc na powiadomieniu policji lub prokuratury,
- jeśli sprawca jest znany i jest on uczniem szkoły należy przeprowadzić rozmowę w celu ustalenia okoliczności oraz przyczyn zajścia oraz poszukania rozwiązania sytuacji konfliktowej,
- uczeń - sprawca powinien otrzymać jasny komunikat, że szkoła nie toleruje żadnych form przemocy,
- należy omówić skutki postępowania oraz konsekwencje, które zostaną wobec niego zastosowane,
- sprawca musi zostać zobligowany do zaprzestania jakichkolwiek form przemocy oraz do usunięcia z sieci krzywdzących materiałów,
- w rozmowie ze sprawcą należy zwrócić szczególną uwagę na omówienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary,
- w przypadku gdy w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy przeprowadzić rozmowę ze wszystkimi z osobna, zaczynając od lidera grupy,
- nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

5. POWIADOMIENIE RODZICÓW SPRAWCY:

- rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o zaistniałym zdarzeniu, jego przebiegu oraz powinni zapoznać się z materiałem dowodowym. Powinni zostać poinformowani o decyzji dotyczącej dalszego postępowania z dzieckiem, a także o środkach dyscyplinarnych podjętych wobec ich dziecka,
- w miarę możliwości szkoła powinna podjąć próbę współpracy z rodzicami i opracować wspólny plan działania.

6. OBJĘCIE SPRAWCY OPIEKĄ PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNĄ:

- praca ze sprawcą powinna opierać się na pomocy uczniowi w zrozumieniu wyrządzonej krzywdy oraz konsekwencjach swojego zachowania. Ma ona za zadanie wpłynąć na zmianę postawy i postępowania ucznia, w tym zmienić cele oraz sposób użytkowania nowych technologii.
- w trudnych, uzasadnionych przypadkach można zaproponować rodzicom oraz uczniowi, poradę specjalisty spoza szkoły bądź udział w programie terapeutycznym.

7. ZASTOSOWANIE ŚRODKÓW DYSCYPLINARNYCH WOBEC UCZNIA - SPRAWCY:

- trzeba pamiętać, że celem sankcji wobec sprawcy jest przede wszystkim zatrzymanie fali przemocy i zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi,
- wzbudzenie refleksji na temat swojego zachowania, zrozumienie krzywdy, wywołanie skruchy, chęci zadośćuczynienia i powstrzymanie przed podobnym zachowaniem w przyszłości,

- pokazanie innym uczniom, że cyberprzemoc nie jest tolerowana i że szkoła efektywnie reaguje na jej przejawy,
- podejmując decyzję o rodzaju kary trzeba wziąć pod uwagę rozmiar i rangę szkody, czas trwania prześladowania, determinację oraz świadomość popełnianego czynu.

8. DZIAŁANIA WOBEC OFIARY CYBERPRZEMOCY:

- wsparcie psychiczne: ofiara cyberprzemocy musi otrzymać pomoc i wsparcie emocjonalne, musi także zostać zapewniona, iż szkoła podejmie odpowiednie kroki w celu rozwiązania problemu,
- porada: uczeń będący ofiarą cyberprzemocy powinien otrzymać poradę, jak ma się zachować, aby mógł czuć się bezpiecznie i co musi zrobić by nie doprowadzić do eskalacji prześladowania,
- monitoring: po zakończeniu interwencji warto monitorować sytuację ucznia, by dociec czy przypadkiem sytuacja po ukaraniu sprawców się nie zaogniła. W tym miejscu konieczna jest również współpraca z rodzicami, którzy powinni zostać przygotowani przez pedagoga szkolnego, jak zapewnić bezpieczeństwo i komfort psychiczny poszkodowanemu. W szczególnie agresywnych przypadkach cyberprzemocy, powinno się zaproponować rodzicom i dziecku pomoc specjalisty,
- w sytuacji, gdy przypadek cyberprzemocy wymaga założenia sprawy sądowej, szkoła powinna powiadomić o takiej ewentualności rodziców ofiary oraz ucznia. Jednocześnie pomóc stronie poszkodowanej w przygotowaniu odpowiednich dokumentów sądowych uzasadniających i przedstawiających dowody winy sprawcy.

9. OCHRONA ŚWIADKÓW CYBERPRZEMOCY:

- ważne by w wyniku interwencji świadkowie nie zostali narażeni na działania odwetowe ze strony sprawcy,
- postępowanie interwencyjne wymaga od pedagogów wyjaśniających sprawę, dyskrecji i poufnego postępowania,
- niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą ani upublicznianie jego udziału w sprawie, może to sprawić, że świadek stanie się kolejną ofiarą, może również spowodować, iż następnym razem uczeń nie zgłosi informacji o zagrażającym zdarzeniu

10. SPORZĄDZENIE DOKUMENTACJI Z ZAJŚCIA:

- pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym i ich opiekunami, a także ze świadkami zdarzenia,
- dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, dane personalne osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń,
- jeśli rozmowa przebiegała w obecności wychowawcy (będącego w tym przypadku świadkiem) powinien on również podpisać sporządzoną notatkę,
- jeżeli zostały odnalezione i zabezpieczone dowody cyberprzemocy (wydruki, opisy smsów itp.), należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej.